

ХУСАИН КАРАСАЕВДИН 120 ЖЫЛДЫГЫНА КАРАТА

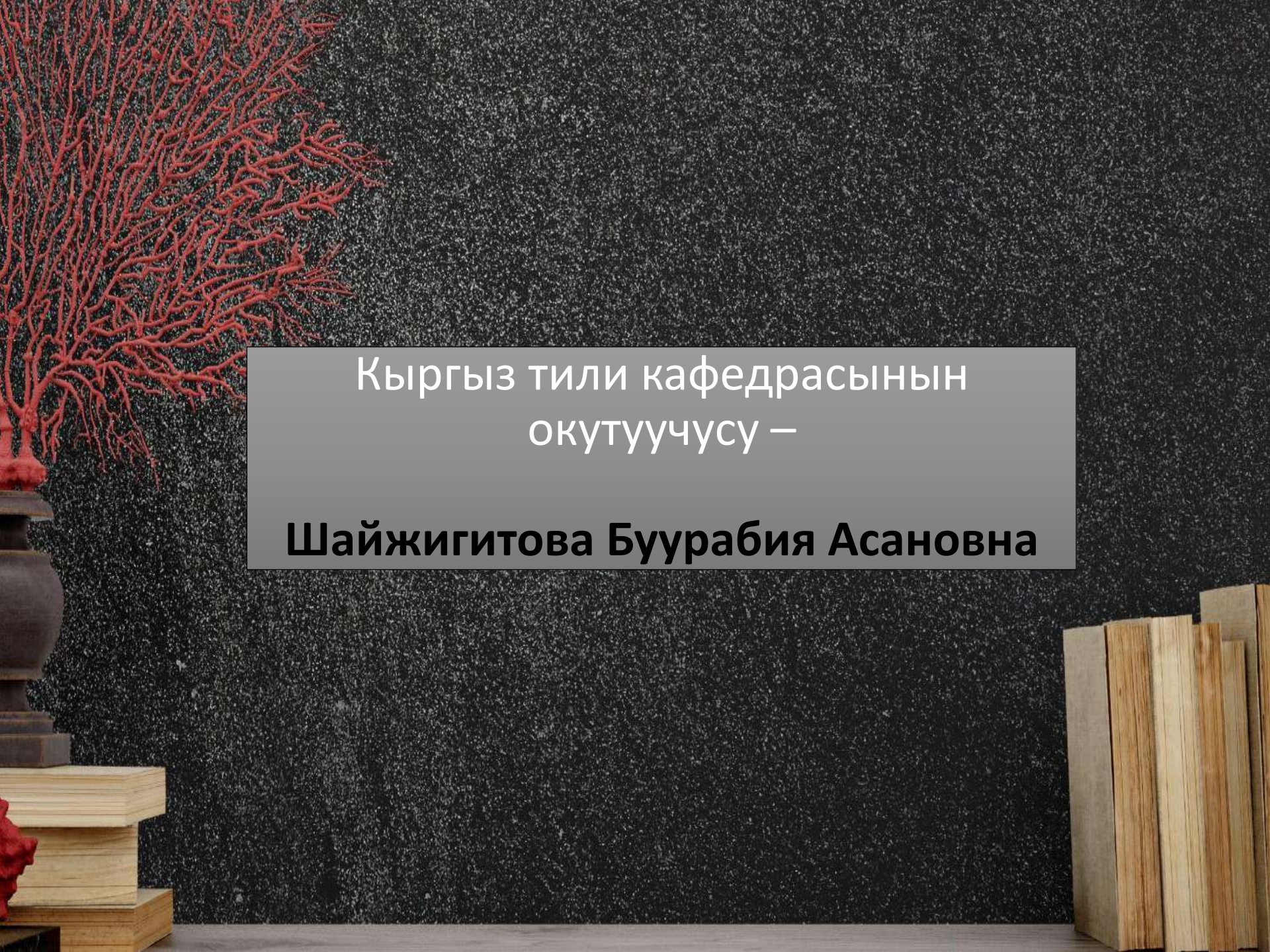
**«Орфографиялык
сөздүктөгү»
медициналык
терминдер**

Х.К.КАРАСАЕВ

КЫРГЫЗ
ТИЛИНИН
ОРФОГРАФИЯЛЫК
СӨЗДҮГҮ

Кыргыз тили кафедрасынын
окутуучусу –

Шайжигитова Буурабия Асановна

Жалпы 60 миң сөз бар. Анын
ичинде 418 медициналык сөз.

Адамдын анатомиясы

Медициналык адистиктер

Оорулардын аталышы

Физиологиялык көрсөткүчтөр

Дарылоо ыкмалары

Медициналык аспаптар

антибиотик
антивитамин
антиген
антисептик
антисептик заттар
антисептика
антитоксин
аортит
апитерапия
аппендицит
аптека
аптекарь
аптечка
ара төрөө
ара бечел
арка
артериит
артериялык кан басым
артрит
аскердик гигиена
аскердик медицина
аскорбин кислотасы
аспиратор
астигматизм

дары каражаттары
витаминдерге каршы кызмат кылган заттар
организмге бөтөн зат
антисептик
антисептик заттар
антисептик заттар
антитоксин
жүрөк кан-тамыр оорусу
аары менен дарылоо
сокур ичеги
дарыкана
дарыканачы
дары салынуучу кутуча
мөөнөтүнөн эрте төрөө
араң жан
адам мүчөсү (анатомия)
оору
ички оорулар
кан-тамырдын сезгениши
дисциплина
дисциплина
С витамини
мед.аспап
көздүн оптикалык кемтиги

Аары желими	баткак	гетерозис	диагноз
аары мому	борбуй	гомеопатия	диагностика
аары уусу	бөрү жатыш	гонорея	диатез
аборт	бром кислотасы	гормон	диахрония
абсцесс	бронх	градусник	диета
акушер	бронх астмасы	грипп	диетолог
акушерка	бронхит	даба	диетология
алжуу, алжы	гемоглобин	дальтонизм	димедрол
алкым	гемоглобинометр	дарт	дифтерия
алкым бездери	гемодиализ	дары баткактар	диффузия
аллергия	геморрагия	дарыгер	донор
аллерголог	геморро	дарыкана	дүлөй
альбинизм	гемотерапия	дезинфекция	дүлөйлүк
амбулатория	гемофилия	декомпрессиял	жаак
анабиоз	ген	ык оруулар	жараат
анаболизм	генеалогия	деонтология	жарадар
анализ	генезис	депрессия	жатын
анальгин	генетик	дерматит	жел кабыз (оору)
анастезиялоочу	генетикалык	дерматолог	желе курт оорусу (ылаң)
дарылар	анализ	дерматомироз	жерик (талгак)
анафаза	гепарин	дефектология	жижиң (оору)
ангина	гепатит	дефектоскопия	жөтөл
анемия	гетерогенез	диабет	жугуштуу оруулар
анестезин	гетерозигота	диагенез	
анестезиолог			

жүлүн
жыт сезүү
органдары
заара
зарна
ийин
иммунитет
иммунология
иммунотерапия
импульс
инвалид
ингалятор
ингаляция
инсулин
инсульт
инфаркт
инфекция
инъекция
ириң
ис уруу
итий
ич оруу
ич өткөк
ичегинин түйүлүшү
ичке ичеги
ички секреция

йод
йодсуз
кабырга
кагын (оору)
какырык
кал (мең)
калий
калий туздары
калория
кальций
кан басымы
кан жүрүү
системасы
кан плазмасы
кан токтотмо буугуч
кандидамикоз
кандидоз
кандын айланышы
кандын уюшу
кансыроо
Кан-тамыр
капилляр
кара аксак (ылаң)
кара басуу
кара дары

кара жама
кара желин
кара тумоо
кардиограмма
кардиография
кардиология
кардиоплазма
карек
кариес
карышма
катаракта
катетр
кашка тиш
кезик (айыкпас оору)
келте (оору)
кептөөр
кер (дүлөй)
кесел
кесип оорулары
киндик сепсиси
киндик эне
киста
кладоспореоз
клетка
клизма

климакс
климатотерапия
клиника
клиникалык өлүм
колко
колко тамыр
кош бойлуу
көбүргөн
көдөө (оруу)
көз жара
көз жаруу
көз оруулары
көк боор
көк жөтөл
көлбөө (гинекологияда)
көнүл айнуу
кулгуна
ку-лихорадка
кулкун
куркак учук
кусуу
кутурма
күл оруу (күлапса айыккыс оору)
кызамык

кызыл жүгүрүк
кызылча (оруу)
кыл тамак
кычкылдануу
кычкылтек менен
дарылоо
кышылдоо
лаборатория
лазер диагностика
лазер нурдануусу
ларинголог
ларингология
ларингоскоп
лейкоз
лейкопластырь
лейкоцит
лимфа
линза
логопед
лупа
лямблиоз
май алмашуу
май басуу
май таман
манжыра (ириң)

массаж
мастит
мастопатия
медик
медикамент
медицина,
медициналык аспаптар
медициналык пункт
медициналык тез
жардам
мерт болуу
метаболизм
метанол
метасоматизм
метасоматоз
метастаз
метил спирти
микоз
микроб,
микроорганизм
микрорп
миксоматоз
минерал
миокард
миома

миопатия
мобуя (дары)
мокон (муун)
моновакцина
моновитаминоз
моносахарид
мумиё дары
муун
мээ
мээ кабыгы
нафтизин
невралгия
неврастения
неврит
неврити, невритти
невроз
неврология
неврома
невропатия
невропатолог
нейродермит
нейролептик
каражаттар
нейрохирургия

нематодоздор (оруу)
нерв оруулары
нерв системасы
нефропатия
нефросклероз
новокаин блокадасы
новокаин,
новокаинге
ноокас
норадреналин,
нур оруусу
ным жан (араң жан)
одонтология,
одонтологиялык (тиш
изилдөө)
окулист
омега (витаминдер)
онкология
онкологиялык
оору
оорукана
ооруксунуу
оорукчан
оорунун белгиси

ооруулуу	санэпидстанция	тиш, тиш оору	шал
операция	сарык	токсикоз	экзема
организм	сасык тумоо	токсин	экспертиза
ординатор	сифилис	травма	эмбриология
орнитоз	скелет, сүлдөр	тромб	эмдөө
орнитолог	склероз	уролог	эн
орсок тиш	сколиоз	фармакология	эндемия
ортопед	сокур ичеги	фармацевт	эндоскопия
остеология	сперма	фармацевтика	эпидемиолог
остеомиелит	стационар	фармоколог	эпидемиология
остеопороз	стенокардия	фельдшер	эпидемия
остеотомия	стоматит	фермент	эхинококк
остеохондроз	стоматология	фототерапия	эхинококкоз
отит	стресс	фтизиатр	
отосклероз	суу карек	хирург	
отоскопия	суу чечек	хирургия	
офтальмология	сүзөк	хромосома	
офтальморреакция	сыздоок	целлюлоза	
офтальмоскопия	талма	цинга	
пандемия	тамыр	цистит	
панкреатит	темирөткү	чалыр көз	
рентген – рентген	терсик	чикир	
рентгеноскопия	тетрациклин	чума	
	тирсек	чүчөк	
	тиф	чыпалак	

астматик
аты жок (манжа)
атрофия
аутогендик
ацидофилин
ашказан (анат.)
аэротерапия
бактерия
бактерицид
глист
глюкоза

дем муунтма оорусу менен ооруган адам
дене мүчө (анатомия)
Органдардын кичирейиши
аутогендик (биохимия)
учсуч
адам органы
Таза аба менен дем алдыруу
микробдор
бактерияны жок кылуучу
мите курттар
глюкоза

Бул сөздүктө кээ бир оорулардын аталыштары берилген, бирок илимий булактардан маалымат таба таба алган жокпуз.

Ал оорулар:

1. *Аруу (оору)*

2. *Кобук (оору)*

3. *Беймар диал. (оору)*

4. *Булак (кулак оорусу)*

5. *Канжел (маңка оору)*

6. *Күл (оору)*

7. *Албын (оору)* – түтөктү (дем кыстыгууну) эмдөө ырымы

(«Өздөштүрүлгөн сөздөр»)

Сөздүктөгү айрым сөздөр эки маанини берет.
Мисалы, эн – кулак оорусу, эн – урук бези.

Мындан сырткары бүгүнкү күндөгү **COVID -19**
пандемия учурунда эң активдүү колдонулган
медициналык терминдер камтылган. Алар:

1. *Антисептик*
2. *Пандемия*
3. *Антисептикалык каражаттар*
4. *Кычкылтектүү дем алдыргыч аппарат*
5. *Кычкылтек менен дарылоо*
6. *Гепарин*

Х. Карасаевдин “Орфографиялык сөздүгүндө” бир эле оорунун, же терминдин 2-3 аталышы берилген.

Мисалы,

1. *Араң жан – ным жан*
2. *Боор оору – сарык – гепатит*
3. *Жерик – талгак – токсикоз*
4. *Кулак оору – отит*
5. *Сүлдөр – скелет*
6. *Көз оору – суу карек*

Сөздүктөгү айрым оорулар, же элдик медицинадагы аспаптар “Манас”, “Семетей” эпосторунда гана кездешет.

Мисалы,

1. *Дел* - оору

2. *Картык* - элдик медициналык аспап

3. *Кезик* – айыкпас дарт

«Өздөштүрүлгөн сөздөр»

Көңүл бурганыңыздарга
ыракмат!